



מרכז המידע למודיעין ולטרור
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)



במוקד אירועי השבוע

- ✓ סיפוק באיראן מכישלון דיוני הסנקציות במערב.
- ✓ תוכנית עימותים טלוויזיונית חדשה באיראן: ניצנים לפתיחות פוליטית או טקטיקה ל"הוצאת קיטור"?
- ✓ מפקד כוחות ביטחון הפנים מאיים לפעול נגד מארגני הפרות סדר באמצעות מסרונים והתכתבויות דואר אלקטרוני.
- ✓ "שבוע אוויר נקי" באיראן על רקע רמות זיהום אוויר גבוהות במיוחד.
- ✓ תמונת השבוע: משלוח סיוע מטעם "הסהר האדום" האיראני לנפגעי רעידת האדמה בהאיטי.

סיפוק באיראן מכישלון דיוני הסנקציות במערב

גורמים איראנים הגיבו השבוע בסיפוק לנוכח כישלון קבוצת המעצמות 5+1 (ארה"ב, צרפת, בריטניה, רוסיה, סין וגרמניה) להגיע במהלך פגישתן בניו-יורק בסוף השבוע שעבר להסכמה בנוגע לגיבוש חבילת סנקציות חדשה נגד איראן.

במסיבת עיתונאים, שקיים השבוע בטהראן שר החוץ האיראני עם עמיתו מגיאורגיה, אמר מנושה'ר מתכי (Manouchehr Mottaki), כי העדר הסכמה מצד המעצמות בנוגע להטלת סנקציות חדשות נגד איראן יאפשר לה להמשיך ולעבוד עם הקהילה הבינלאומית בניסיון להסיר את

חששות המערב בנוגע לתוכניתה הגרעינית. לדבריו, מראים דיוני המעצמות עקבות של גישה מציאותית ביחס לסוגיית הגרעין (מהר, 18 ינואר).

דובר משרד החוץ האיראני, ראמין מהמאן-פרסת (Ramin Mehman-Parast), הגיב אף הוא לכישלון דיוני המעצמות וציין, כי הדיונים נועדו לכישלון כל עוד לא יאמצו המעצמות גישה מציאותית המכירה בזכויותיה של איראן לפתח אנרגיה גרעינית לצרכי שלום. במסיבת העיתונאים השבועית שלו אמר מהמאן-פרסת, כי הדרך היחידה לפתרון סוגיית הגרעין היא הכרה רשמית בזכותה של איראן לתוכנית גרעין והעברת תיק הגרעין למסלולו החוקי והטבעי במסגרת הסוכנות הבינלאומית לאנרגיה אטומית (סוכנויות הידיעות, 17 ינואר).

במאמר מערכת, שהתפרסם ביומון השמרני כיהאן (18 ינואר), נכתב, כי דיוני קבוצת המדינות 5+1 בניו-יורק שבים ומצביעים על כך, שהדיפלומטיה המערבית ביחס לאיראן מבוססת בעיקר על דיבורים ולא על מעשים. על אף ניסיונו של הנשיא אובמה בראשית כהונתו להראות, שהוא מבקש לאמץ מדיניות חדשה כלפי איראן, הרי שבפועל דחו האמריקאים את הדיאלוג בין שתי המדינות בשנה האחרונה וסייעו לתומכיהם פעילי האופוזיציה בתוך איראן. לטענת כיהאן, ביקשו "הציונים" לשכנע את המערב, כי יש לחזק את חוסר השקט הפנימי באיראן ולהטיל סנקציות נוספות על מנת להחליש את הקשר בין העם האיראני לבין המשטר. אך בפועל לא זו בלבד שהסנקציות, שהוטלו על איראן, לא הצליחו להחליש את תמיכת העם במשטר, אלא שהעם והמשטר ניצבים מאוחדים יותר נגד האויב המערבי.

כישלון הדיונים בניו-יורק הביא לכך, שבמקום לגבש הסכמה על סנקציות נגד איראן הביעו המעצמות את נכונותן לקיים סבב נוסף של שיחות עם איראן. זאת לאחר שהמערב הצהיר אך לפני מספר שבועות, שאין בכוונתו לשוב ולקיים דיונים נוספים עם איראן בנוגע להצעתו בנוגע לאורניום המועשר. לא קיימת כל הסכמה בנוגע לסנקציות נגד איראן והמערב מודה בכך בעצמו. יש הסבורים, נכתב בכיהאן, כי ארה"ב מבקשת להטיל סנקציות חדשות על איראן לא על מנת לפתור את בעיית הגרעין כי אם כדי לסייע לידידיה בתוך איראן. להערכת כיהאן, נועדה האסטרטגיה הנוכחית של המערב להקצין את האווירה ולנצל את המצב הפנימי באיראן על מנת להגמיש את עמדותיה של איראן בנוגע להצעת המערב לקראת חידוש המשא ומתן עימה.

בתוך כך אמר השבוע יו"ר לשכת המסחר, התעשיות והמכרות האיראני, מחמד נהאונדיאן (Mohammad Nahavandian), כי להטלת סנקציות נוספות על איראן לא תהיה כל השפעה על כלכלתה הלאומית. בהתייחסו לדיוני המעצמות בניו-יורק אמר נהאונדיאן, כי לסנקציות, שכבר הוטלו בעבר על איראן, לא הייתה כל השפעה וכי ניסיון העבר מוכיח, שמדיניות הסנקציות אינה עילה ואינה מביאה להשלכות פוליטיות או כלכליות כלשהן (אירנ"א, 17 ינואר).

תוכנית עימותים טלוויזיונית חדשה באיראן: ניצנים לפתיחות פוליטית או טקטיקה ל"הוצאת קיטור"?

תוכנית עימותים טלוויזיונית חדשה מעוררת בשבוע האחרון עניין רב באיראן. התוכנית "לקראת מחר" (רו בה פרדא, Roo Be Farda) משודרת בימי חמישי בערב בערוץ 3 של רשות השידור האיראנית ובמסגרתה התנהלו עד כה מספר עימותים סוערים במיוחד בין פוליטיקאים ועיתונאים בכירים הן מקרב תומכי הממשלה והן מקרב מבקריה. בין היתר נערכו עימותים בין הפוליטיקאי הרפורמיסטי, ג'ואד אטאעת (Javad Etti'at), לבין חבר המג'לס השמרני, עלי-רזא זאכאני (Ali-Reza Zakani); בין חבר המג'לס עלי מטהרי (Ali Motahhari), המזוהה עם מבקרי הממשלה במחנה השמרני, לבין וחידי ג'ילי (Vahid Jalili), עיתונאי תומך אחמדינז'אד; ובין חבר המג'לס הרפורמיסטי, מצטפא כואכביאן (Mostafa Kavakabian), לבין עורך היומון האולטרה-שמרני כיהאן, חסין שריעתמדרי (Hossein Shariatmadari). בעימותים אלה נדונו בהרחבה סוגיות פוליטיות שונות, ובמרכזן המשבר הפוליטי הנמשך מאז הבחירות לנשיאות. מבקרי הממשלה מתחו בעימותים אלה ביקורת חריפה על התנהלות הממשלה ועל אופן דיכוי המפגינים במהלך העימותים עם כוחות הביטחון. תומכי הממשלה, לעומת זאת, תקפו בחריפות את האופוזיציה הרפורמיסטית ומנהיגיה.

שידור התוכנית עורר תגובות רבות מצד פוליטיקאים ואמצעי תקשורת באיראן. בין היתר עוררה התוכנית ויכוח סביב השאלה, האם שידור העימותים על-ידי רשות השידור הממלכתית מעיד על כוונת השלטונות לאפשר מידה רבה יותר של פתיחות פוליטית ודיאלוג אמיתי בין הזרמים הפוליטיים השונים לנוכח המשבר הפוליטי או שמא מדובר בטקטיקה, שנועדה לאפשר מראית-עין של פתיחות ו"שחרור קיטור" על-ידי מבקרי הממשלה. יוזכר, כי רשות השידור באיראן נשלטת באופן מוחלט על-ידי המשטר וכי יו"ר הרשות ממונה באופן אישי על-ידי המנהיג העליון. חבר המג'לס, עלי מטהרי, שיבח את שידור התוכנית וציין, כי היא עשויה לתרום להרגעת הרוחות בקרב "האופוזיציה החוקית", להחלשת הגורמים הרדיקלים והאנטי-אסלאמיים הפועלים בשורות האופוזיציה, לחיזוק האחדות הלאומית בין הזרמים הפוליטיים השונים ולהגברת המודעות הפוליטית בקרב הציבור. הוא אף הציע לזמן לתוכנית את שני מנהיגי האופוזיציה הרפורמיסטית, מיר-חסין מוסוי ומהדי כרובי, על מנת שישמיעו את דבריהם ויתרמו בכך לסיום המשבר ולחיזוק האחדות בחברה (פרדא, 17 ינואר).

גם חבר המג'לס לשעבר וחבר המרכז למחקרים אסטרטגיים במועצה לקביעת האינטרס של המשטר, עלי עסגרי (Ali Asgari), בירך על קיום העימותים הטלוויזיוניים ואף ציין, כי ראוי היה שרשות השידור תשדרם כבר לפני מספר חודשים כדי לסייע בפתרון חילוקי הדעות הפנימיים. עסגרי הציע להזמין לתוכנית אישים פוליטיים בכירים המזוהים עם מבקרי הממשלה בזרם השמרני, ובהם מזכיר המועצה לקביעת האינטרס של המשטר ומפקד משמרות המהפכה לשעבר, מחסן רזא'י (Mohsen Reza'i), וראש עיריית טהראן, מחמד-באקר קאליבאף (Mohammad Baqer Qalibaf) (פרדא, 18 ינואר).



עימות טלוויזיוני במסגרת התוכנית: "לקראת מחר"
<http://www.youtube.com/watch?v=QAG3EaLLQt4>

לעומתם הביע חבר המגילס לשעבר, עמאד אפרוע' (Emad Afrough), הנחשב למבקר חריף של הנשיא אחמדינז'אד, ספק בנוגע להמשך שידור העימותים לאורך זמן. אפרוע' הביע תקווה, כי שידור העימותים מהווה חלק מאסטרטגיה ארוכת טווח ולא ביטוי לטקטיקה בלבד וכי המשתתפים בעימותים ישמרו על תרבות דיבור ראויה על מנת שלא לספק תירוץ בידי רשות השידור להפסיק את שידורם (תאבנאכ, 17 ינואר).

גם היומון הרפורמיסטי אעתמאד הביע ספק בנוגע לכוונות האמיתיות הניצבות מאחורי החלטת רשות השידור לאפשר את שידור העימותים. במאמר, שהתפרסם השבוע ביומון, נרמז, כי החלטת רשות השידור אינה נובעת מרצון כן להביא לפתרון המשבר הפוליטי אלא מצורך זמני להתמודד בהצלחה רבה יותר בתחרות מול אמצעי התקשורת הזרים המשדרים לאיראן בשפה הפרסית (אעתמאד, 17 ינואר).

גם בקרב תומכי המשלה במחנה השמרני נשמעו הסתייגויות משידור התוכנית. היומון השמרני רסאלת, למשל, מתח ביקורת חריפה על שידור העימותים הטלוויזיוניים והזהיר את ראשי רשות השידור מפני ניצולם לרעה על-ידי האופוזיציה הרפורמיסטית לצורך המשך ההסתה נגד המשטר. המשך שידור העימותים, נכתב במאמר מערכת שפרסם היומון, הוא בבחינת התעלמות מתוצאות הבחירות לנשיאות ועלול לשמש הקדמה למהומות נוספות מצד האופוזיציה (רסאלת, 16 ינואר).

יצוין, כי במהלך מערכת הבחירות האחרונות לנשיאות איראן שידרה הטלוויזיה האיראנית מספר עימותים סוערים במיוחד בין ארבעת המועמדים לנשיאות. העימות החריף ביותר התנהל בין הנשיא אחמדינז'אד לבין מיר-חסיין מוסוי והוא אף כלל מתקפות אישיות וחילופי האשמות קשים מצד שני המתמודדים.

מפקד כוחות ביטחון הפנים מאיים לפעול נגד מארגני הפרות סדר באמצעות מסרונים והתכתבויות דואר אלקטרוני

מפקד כוחות ביטחון הפנים, אסמאעיל אחמדי-מקדם (Esma'il Ahmadi-Moqaddam), הזהיר השבוע, כי כל המסרונים והתכתבויות הדואר האלקטרוני המשמשים פעילי אופוזיציה לצורך ארגון הפרות סדר והפגנות בלתי-חוקיות מפוקחים על-ידי כוחות ביטחון הפנים. במסיבת

עיתונאים, שקיים בשולי ועידה של משטרת איראן ב-14 בינואר, אמר אחמדי-מקדם, כי בכוננת השלטונות לנקוט צעדים חמורים יותר כנגד מי שיארגן "התאספויות בלתי-חוקיות" באמצעות מסרונים והתכתבויות דואר אלקטרוני מאשר כנגד אלה הנוטלים בהן חלק. הוא הוסיף, כי בעקבות מהומות העאשורא לא ינקטו עוד כוחות ביטחון הפנים והרשות השופטת גישה סובלנית כלפי מפרי הסדר.

אחמדי-מקדם הזהיר את מארגני הפרות הסדר לבל יהיו בטוחים, שיש באפשרותם למנוע את פיקוח השלטונות על תכני המסרונים והתכתבויות הדואר האלקטרוני הנשלחים על-ידם באמצעות שימוש בשרתי פרוקסי. על פעילי האופוזיציה להניח, שהתכתבויותיהם מפוקחות על-ידי השלטונות באופן מלא, אמר מפקד כוחות ביטחון הפנים (אילנ"א, 15 ינואר).

הצהרתו של אחמדי-מקדם עוררה ביקורת מצד מבקרי הממשלה. האתר עצר-י איראן המזוהה עם הזרם השמרני הפרגמאטי טען השבוע, כי הצהרה זו מנוגדת לכאורה לסעיף 25 בחוקה האיראנית האוסר על האזנות סתר ועל חשיפת תכני מכתבים, התכתבויות ושיחות טלפון של אזרחים. היה ראוי, לפיכך – נכתב בעצר-י איראן – אילו היה מפקד כוחות ביטחון הפנים מספק הבהרות לאזרחים בנוגע למדיניות השלטונות בעניין זה. אם מדובר רק בפיקוח על מרכזים ספציפיים המיועדים לשליחת מסרונים והתכתבויות דואר אלקטרוני, הרי שהדבר מקובל ומוצדק בהינתן אישור מצד הרשות השופטת, אך אם הכוונה לפיקוח על כלל המסרונים והתכתבויות הדואר האלקטרוני, הרי שמדובר בעניין שונה שראוי למחשבה נוספת (עצר-י איראן, 16 ינואר).

גם יו"ר ועדת התקשורת של המג'לס, עלי מטהרי (Ali Motahhari), הביע הסתייגות מדבריו של מפקד כוחות ביטחון הפנים ואמר, כי האזנה לשיחות טלפון ופיקוח על תכני מסרונים והתכתבויות דואר אלקטרוני מותרים רק באמצעות צו של הרשות השופטת ובהתאם לצורך. לדבריו, נועדו חוקי הרפובליקה האסלאמית להגן על האזרחים מפגיעה ברשות הפרט. הוא הוסיף, כי פיקוח מלא על כל שיחות הטלפון, המסרונים והתכתבויות הדואר האלקטרוני אינו אפשרי מבחינה טכנית (תאבנאכ, 18 ינואר).

יזכר, כי מאז פרוץ המשבר הפוליטי בעקבות הבחירות לנשיאות איראן הטילו השלטונות במספר הזדמנויות מגבלות קשות על שליחת מסרונים ולעיתים אף חסמו לחלוטין את האפשרות להעביר מסרונים במאמץ להגביל את יכולתם של פעילי האופוזיציה הרפורמיסטית לנצל כלי זה לארגון הפגנות והפרות סדר. בנוסף הזהיר בחדש נובמבר האחרון מפקד כוחות ביטחון הפנים, כי בכוננת ארגונו להגביר את הפיקוח על גולשי האינטרנט באיראן. במקביל לאזהרה זו דיווחו אתרי אינטרנט רפורמיסטיים, כי מפעילי אתרי אינטרנט באיראן קיבלו אימים מצד השלטונות לבל ימשיכו להעביר באמצעות האינטרנט מידע המנוגד לחוק ול"ביטחון הלאומי".

בעבר הכחישו גורמים רשמיים במשרד התקשורת האיראני, כי השלטונות מפקחים על תכני המסרונים הנשלחים על-ידי אזרחי המדינה. בדצמבר 2006 ציין סגן שר התקשורת לשעבר, ופא

ע'פאריאן (Vafa Ghafarian), כי אין בידי שלטונות איראן יכולת לאגור כמות כה גדולה של מסרונים הנשלחים על-ידי אזרחי המדינה ולפיכך הם אינם יכולים לסננם או לפקח על תכניהם. בתוך כך הכריזו השבוע פעילים באופוזיציה הרפורמיסטית על יום רביעי, ה-20 בינואר, כעל "יום השקט הירוק" במחאה על המשך צעדי הדיכוי מצד השלטונות והאזנות הסתר לפעילי האופוזיציה. הפעילים הודיעו, כי ביום זה יש להחרים את חברת התקשורת האיראנית ולא לעשות שימוש בשירותי התקשורת השונים, ובהם טלפונים קוויים וסלולאריים (שיחות ושליחת מסרונים) ושירותי אינטרנט.

"שבוע אוויר נקי" באיראן על רקע רמות זיהום אוויר גבוהות במיוחד

על רקע "שבוע אוויר נקי", שצוין השבוע באיראן, עסקו אמצעי התקשורת האיראנים בהרחבה במשבר זיהום האוויר המחרף באיראן, ובעיקר בבירה טהראן, בה נרשמו גם השבוע רמות זיהום אוויר חריגות. בכתבה, שהתפרסמה בנושא בסוכנות הידיעות אילנא, דווח, כי מאז תחילת השנה הפרסית הנוכחית (מרץ 2009) נרשמו במהלך קרוב ל-40 ימים רמות זיהום אוויר "לא-בריאות", "לא-בריאות במיוחד" או "מסוכנות". הסוכנות ציינה מפי מומחה לבריאות ולזיהום אוויר באוניברסיטת שהיד בהשתי בטהראן, כי מדי שנה מתים בין 5,000 ל-6,000 מאזרחי טהראן כתוצאה מהשפעות זיהום האוויר בעיר. עוד מצביעים מחקרים שונים על כך, שאזרחי טהראן לוקים בהתקפי לב בשיעור גבוה בהרבה מהממוצע הארצי וכי תוחלת החיים של אזרחי טהראן נמוכה ב-5 שנים בממוצע ביחס לזו של יתר אזרחי איראן.

איראן ממוקמת כיום במקום ה-17 בעולם (מבין 133 מדינות) ברמות זיהום האוויר שלה. בשנת 2000 הוחלט על יישום תוכנית, שנועדה להפחית את רמות זיהום האוויר בטהראן בתוך עשור, אך בפועל לא זו בלבד שלא חל שיפור במצב, אלא שהוא אף החרף (אילנ"א, 18 ינואר).



יום "אוויר נקי" בטהראן, 19 ינואר

גם היומון הרפורמיסטי מרדם סאלארי התייחס השבוע למשבר זיהום האוויר באיראן. על-פי נתונים, שפרסם היומון, גבוהה רמת זיהום האוויר באיראן כתוצאה מרכבים ומפעלי תעשייה פי 8.2 מהתקן העולמי. היומון הלין על כך, שאף על פי שחלפו 16 שנים מאז החלטת הממשלה להעביר את מפעלי התעשייה המזהמים מטהראן אל מחוץ לעיר, הרי שרק כ-30 אחוזים

מהתוכנית מומשו בפועל. בנוסף חלה עליה מתמדת במספר כלי הרכב המזהמים בעיר, וכתוצאה מכך החמיר משבר זיהום האוויר בטהראן עוד יותר (מרדס סאלארי, 14 ינואר).

זיהום האוויר מהווה את אחת הבעיות הסביבתיות החמורות ביותר באיראן, בעיקר בבירה טהראן אך גם בערים גדולות נוספות. למעלה מ-80 אחוזים מהמזהמים מקורם ברכבים. רוב הרכבים בהם נעשה שימוש בטהראן הם בני למעלה מ-20, רבים מהם מתוצרת מקומית ובעלי איכות דלק ירודה במיוחד, ולפיכך גורמים לזיהום אוויר רב.

נתוניה הגיאוגרפיים של טהראן מחריפים עוד יותר את מצב זיהום האוויר, שכן העיר חסומה מצפון ע"י הרי אלברז (Alborz), הגורמים ל"לכידה" של האוויר המזוהם בעיר עצמה, בעיקר כאשר הרוח אינה חזקה דיה. גם הפגיעה ב"ריאות הירוקות" של טהראן, שנהרסו בעשרים השנים האחרונות בשל פרויקטי הפיתוח העירוני, תרמה להגברת זיהום האוויר והפכו את טהראן לאחת הערים המזוהמות בעולם. בשנים האחרונות הושבתה העיר מספר פעמים לנוכח רמות זיהום החריגות. שלטונות איראן ניסו בשנים האחרונות להיאבק בזיהום האוויר באמצעות הגבלת השימוש ברכבים פרטיים, הרחבת רשת הרכבת התחתית (המטרו) וצמצום השימוש בדלק מאיכות ירודה, אך ניסיונות אלה עלו עד כה בתוהו.

תמונת השבוע: משלוח סיוע מטעם "הסהר האדום" האיראני לנפגעי רעידת האדמה בהאיטי



אתר "הסהר האדום" של איראן ([/Persianwww.rcs.ir](http://Persianwww.rcs.ir)), 16 ינואר